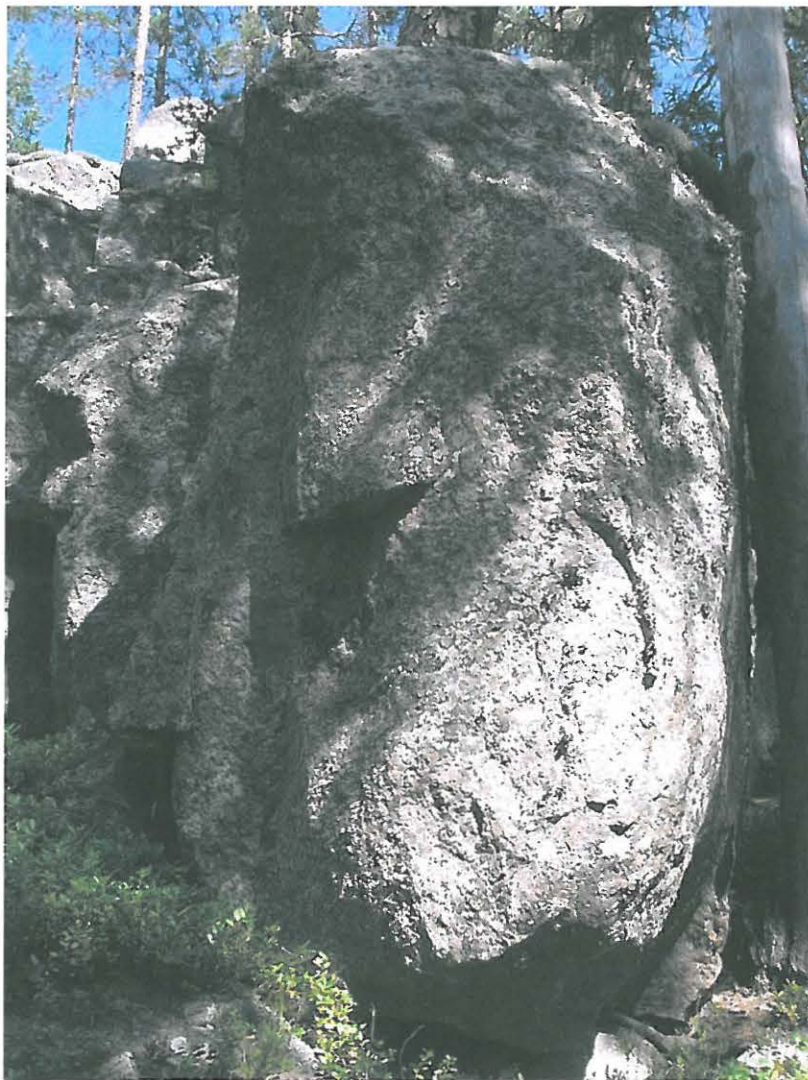

VILJAKKALA

Karhejärven, Kitarinjärven ja Sauninjärven ympäristöt

Osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2005

Pirjo Rautiainen

SISÄLLYSLUETTELO

I JOHDANTO	3
II ALUEEN YLEISPIIRTEET	3
III AIEMMAT LÖYDÖT	3
IV MENETELMÄT	4
V KOHDEKUVAUKSET	5
<u>V.1 RITAKORPI SW</u>	5
<u>V.2 KARHELAMPI SW</u>	7
<u>V.3 KARHEJÄRVI NE</u>	10
<u>V.4 KITARINJÄRVI S</u>	12
<u>V.5 KITARINJÄRVI W</u>	14
<u>V.6 NOKALA NW</u>	16
<u>V.7 PAHANIEMI</u>	17
<u>V.8 RANTALANVUORI</u>	20
<u>V.9 OLLINVUORI</u>	21
<u>V.10 NOPAN TILA</u>	23
<u>V.11 SOUKKO</u>	28
VI YHTEENVETO	30
VII LÄHTEET	30

I JOHDANTO

Arkeologinen inventointi tehtiin Viljakkalan Karhejärven, Kitarinjärven ja Sauninjärven ympäristöihin valmisteilla olevaa osayleiskaavaa varten (kuva 1). Kunta tilasi inventoinnin Kaavatalo Oy:ltä, joka palkkasi tehtävään allekirjoittaneen.

Ennen inventointia kahdessa paikallislehdessä (Hämeenkyrön Sanomat ja Pohjois-Satakunta) julkaistiin inventoinnista ilmoitus, jossa pyydettiin paikallisilta asukkailta tietoa alueen mahdollisista muinaisjäännöksistä. Ilmoitus poiki muutaman yhteydenoton. Kaikki ilmoitetut kohteet käytiin tarkastamassa.

II ALUEEN YLEISPIIRTEET

Tarkasteltava alue sijaitsee Viljakkalan kunnan itäosassa. Kaava-alueen maisemaa hallitsevat vesistöt, sillä siellä on neljä järveä (Karhejärvi, Kitarinjärvi, Pahaniemenselkä, Sauninjärvi ja Pirttijärvi) sekä kolme lampea (Einolanlammi, Tynnyrilammi ja Suolammi). Alueen vesistöt kuuluvat Kokemäenjoen vesistöön. Karhejärvi, Kitarinjärvi ja Sauninjärvi laskevat Ruonanjokea pitkin Lavajärveen.

Maisema on varsin vaihtelevaa ja korkokuvaaltaan epätasaista. Alueelle ovat tyypillisiä viljavien savikkojen vuraat viljelyalueet ja vaihtelevat vesireitit. Viljelyaukeat hallitsevat maisemaa monin paikoin Karhejärven rannoilla. Karhejärven pinta on aiemmin ollut useita metrejä korkeammalla ja paikoin rannoilla näkyvät rantatörmät ovat perua tuolta ajalta (ks. esim. kuva 25). Maisemamaakuntajaottelussa Viljakkala kuuluu Hämeen viljely- ja järvimaahan ja siellä Keski-Hämeen viljely- ja järvisuuteen (Heikkilä 2001). Suomen eliömaakuntajaottelussa alue sijoittuu aivan Satakunnan ja Etelä-Hämeen eliömaakuntien rajalle. Kasvimaantieteellisesti Karhejärven ympäristö kuuluu lounaismaahan eli vuokkovyöhykkeeseen.

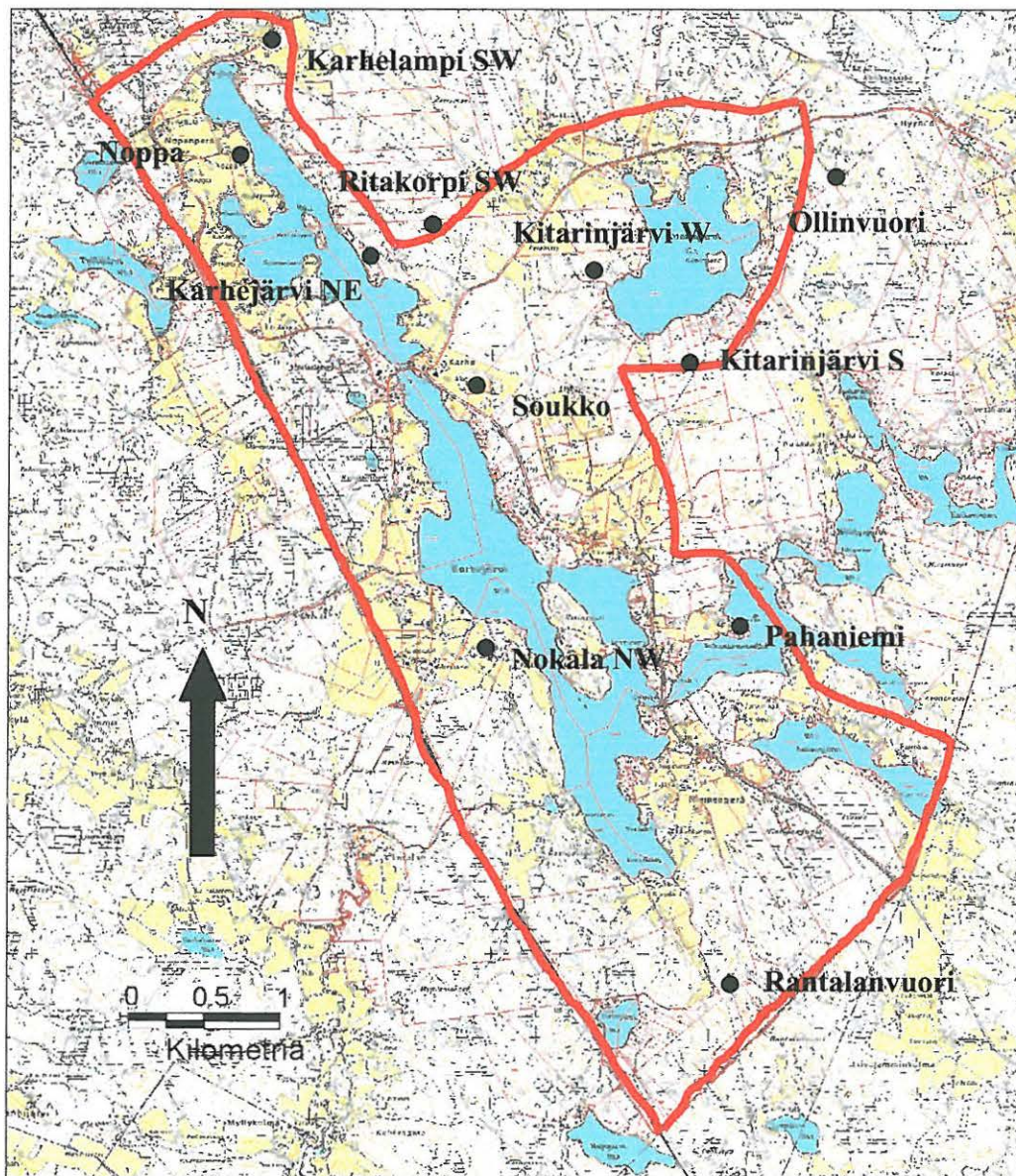
Alue kuuluu kallioperältään proterotsooisten orogeenisten syväkivien alueeseen (Nironen 1997). Alueen kallioperä muodostuu valtaosin graniiteista, granodioriiteista ja tonaliiteista, jotka ovat happamia, pääosin maasälvistä ja kvartsista koostuvia kivilajeja ja siten eivät kovin otollisia rehevän kasvillisuuden synnylle. Maaperältään alue on suurimmaksi osaksi moreenia, mutta paikoin on myös hiekkaista aluetta. Pieniä hiekkakuoppia onkin alueella siellä täällä.

III AIEMMAT LÖYDÖT

Alueelta ei tunneta aikaisempia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Museoviraston ns. lappuluettelosta selvisi, että Kansallismuseoon on toimitettu kolmesta paikasta kiviesineitä 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alkupuolella – Perkiön, Soikon ja Kanervan tiloilta. Soikon tila sijaitsee Karhejärven ylittävän sillan kaakkoispuolella ja Kanervan ja Perkiön tilat Karhejärven luoteispuolella (ks. kuva 25). Lisäksi Pahaniemestä on toimitettu Museovirastoon kiviesine 1990-luvulla. Kanervan ja Soikon tilojen asukkaita sekä Pahaniemen kesämökkiläisiä käytiin haastattelemassa, mutta Perkiön tilan asukkaita ei tavoitettu.

IV MENETELMÄT

Maastossa käytiin kuutena päivänä kesäkuun lopussa ja heinäkuun alussa sekä yhtenä päivänä lokakuun puolivälissä 2005. Arkeologisen inventoinnin ohella alueella tehtiin samalla myös luontoinventointi. Näin tuli tarkastettua myös monia sellaisia maastokohteita, jotka olisivat todennäköisesti jääneet tarkastamatta pelkässä arkeologisessa inventoinnissa. Kaava-alueesta suuri osa on peltoa, joka oli inventointiajankohtana joko viljeltynä tai kesannolla. Syksyyn säästettiin yksi inventointipäivä, jotta pystyttiin käymään edes joitain peltokohteita läpi. Ikävä kyllä vielä lokakuun puolivälissäkin suurin osa alueen pelloista oli kyntämättä, eikä niitä siten päästy inventoimaan. Onni kuitenkin oli, että Soukon talon pellot sekä osa Karhejärven luoteispuoleisista pelloista oli kynnetty, joten niistä osa pystyttiin tarkastamaan. Juuri näiltä alueiltahan on aiemmin löydetty kivesineitä. Peltujen inventointi suoritettiin kaistainventointina, jossa kaistojen leveys oli noin 4 metriä. Lisäksi mielenkiintoisiin kohtiin tehtiin lapiolla koepistoja.

Kuva 1. Inventointialue.

V KOHDEKUVAUKSET

V.1 RITAKORPI SW

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	Kivirakenne
Tyyppin tarkenne:	Kiuas
Ajoitus:	Historiallinen
Ehdotus rauhoitusluokaksi:	II
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2124 05 KYRÖNLAHTI
Merkitty peruskartalle:	Ei ole
Koordinaatit:	x = 6852861, y = 3312147 z = noin 140 m mpy
Koordinaattiselite:	Kohteen kohdalta
Maastomerkintä:	Ei ole merkitty
Pinta-ala:	Pistemäinen kohde
Ehdotus suoja-alueeksi:	Viisi metriä kohteesta joka suuntaan
Etäisyystieto:	Noin 1 km Karhejärven ylittävältä sillalta pohjoiskoilliseen

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Karhe
Tila:	932-407-2-34 HAUKKAKALLIO
Omistaja:	Soukko, Matti Kyrönlahdentie 788, 39340 Karhe

INVENTOINTI 2004

Aika:	18.7.2005
Karttaotteet:	Kuva 2
Kuvat:	Kuvat 3 ja 4

KOHTEEN KUVaus

Karhejärven koillispuolella, noin 600 metriä Kuusiston tilasta pohjoiseen, mustikkatyyppin kuusikossa on yksi kiuas. Kiukaasta ilmoitti minulle Kuusiston tilalla asuva Antti Soukko, joka on löytänyt kiukaan jo 1950-luvulla. Kiukaan päällä oli jo tuolloin vahva sammalkerros. Kiuas on mitoiltaan 3 x 2.70 metriä ja korkeudeltaan noin 1.10 metriä. Poistin siitä hieman sammalia ja niiden alta paljastui palaneita kiviä, jotka olivat kiukaan alaosassa suurempia ($\varnothing$ n. 30-50 cm) ja yläosassa pienempiä ($\varnothing$ pienimmillään vain n. 10 cm). Kiukaassa näkyi tulipesän suuaukko (kuva 3) ja suuaukon yläpuolinen kivi. Yläkivi oli tipahtanut pois paikaltaan (kuva 4). Kiukaan ympärillä ei näkynyt mitään muita rakenteita.

Kuva 2. Ritakorpi SW:n kiuas ja Karhejärvi NE:n hiilimiilu.

Kuva 3. Ritakorpi SW:n kiuas.

Kuva 4. Kiukaan tulipesän suuaukon yläkivi.

V.2 KARHELAMPI SW

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	Kivirakenne
Tyypin tarkenne:	Kiuas
Ajoitus:	Historiallinen
Ehdotus rauhoitusluokaksi:	II
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2124 02 VILJAKKALA
Merkitty peruskartalle:	Ei ole
Koordinaatit:	x = 6854172, y = 3311167 z = noin 125 m mpy
Koordinaattiselite:	Kohteen kohdalta
Maastomerkintä:	Ei ole merkitty
Pinta-ala:	Pistemäinen kohde
Ehdotus suoja-alueeksi:	Viisi metriä kohteesta joka suuntaan
Etäisyystieto:	Noin 1.5 km Karhejärven ylittävältä sillalta pohjoiseen

OMISTAJATIEDOT

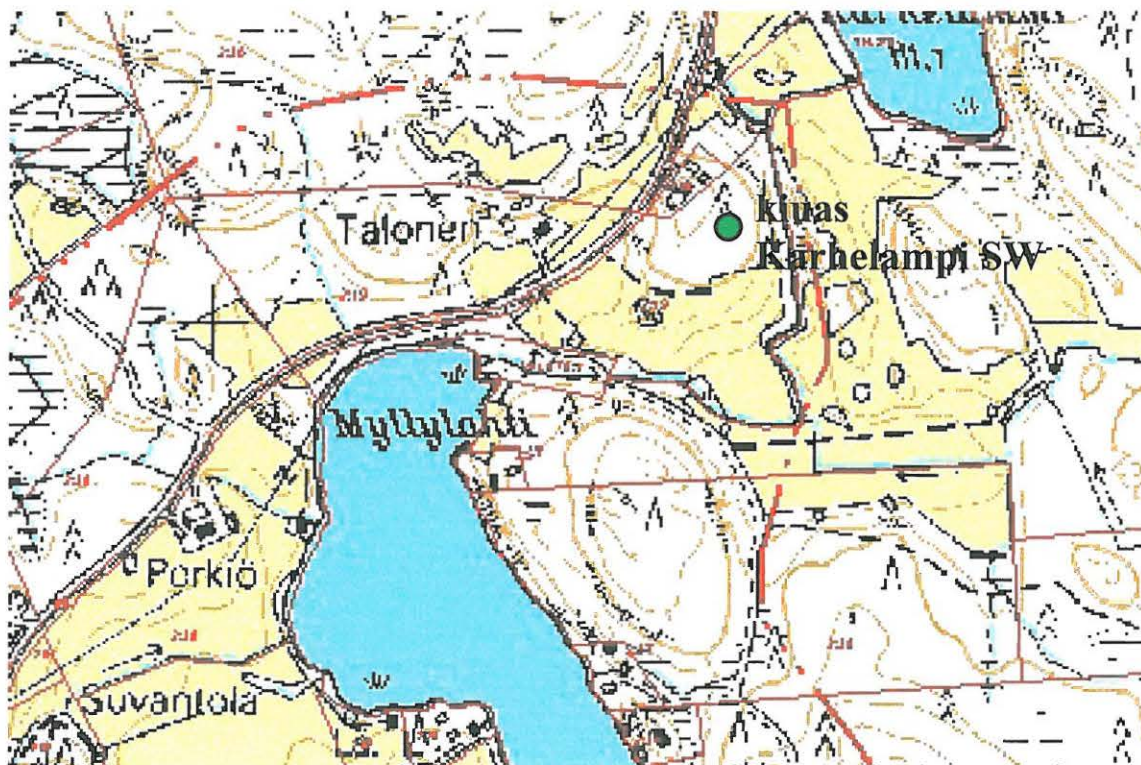
Alue tai rekisterikylä:	Karhe
Tila:	932-409-2-19 TALONEN
Omistaja:	Helminen, Ritva Teivantie 3 B 8, 33430 Vuorentausta

INVENTOINTI 2004

Aika: 18.7.2005
Karttaotteet: Kuva 4
Kuvat: Kuvat 6-8

KOHTEEN KUVAUS

Karhejärven pohjoispään ja Karhelammen välisellä mäellä on kiuas. Kiukaasta ilmoitti minulle läheisellä Talosen tilalla asuva Torsti Helminen. Kiuas on kooltaan 2.40 x 1.90 metriä ja korkeudeltaan noin 0.50 metriä. Osa kivistä suuria, halkaisijaltaan jopa 70 senttisiä. Isojen kivien päällä on pienempiä, noin 10-20 senttisiä. Kiukaan päällimmäiset kivet näyttävät palaneilta (kuva 8). Kiukaan päällä oli vähän sammalta, jonka poistin, jotta näkisin kiukaan rakenteen. Kiuas on hyvin havaittavissa, koska ympäristön metsä on vastikään hakattu. Ympäriellä ei ollut näkyvissä mitään muita rakenteita eikä äestetystä metsämaasta löytynyt mitään löytöjä.

Kuva 5. Karhelammen lounaispuolen kiukaan sijainti.

Kuva 6. Karhelammen lounaispuoleinen kiuas kuvan keskellä.

Kuva 7. Karhelammen lounaispuoleinen kiuas kaakosta kuvattuna.

Kuva 8. Palaneita kiviä Karhelammen lounaispuolen kiukaan päällä.

V.3 KARHEJÄRVI NE

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	Valmistuspaikka
Tyypin tarkenne:	Hiilimiilu
Ajoitus:	Historiallinen
Ehdotus rauhoitusluokaksi:	II
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2124 05 KYRÖNLAHTI
Merkitty peruskartalle:	Ei ole
Koordinaatit:	x = 6852810, y = 3311700 z = noin 120 m mpy
Koordinaattiselite:	Kohteen kohdalta
Maastomerkintä:	Ei ole merkitty
Pinta-ala:	Pistemäinen kohde
Ehdotus suoja-alueeksi:	Viisi metriä kohteesta joka suuntaan
Etäisyystieto:	Noin 1 km Karhejärven ylittävältä sillalta pohjoisluoteeseen

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Karhe
Tila:	932-407-2-34 HAUKKAKALLIO
Omistaja:	Soukko, Matti Kyrönlahdentie 788, 39340 Karhe

INVENTOINTI 2004

Aika:

23.6.2005

Karttaotteet:

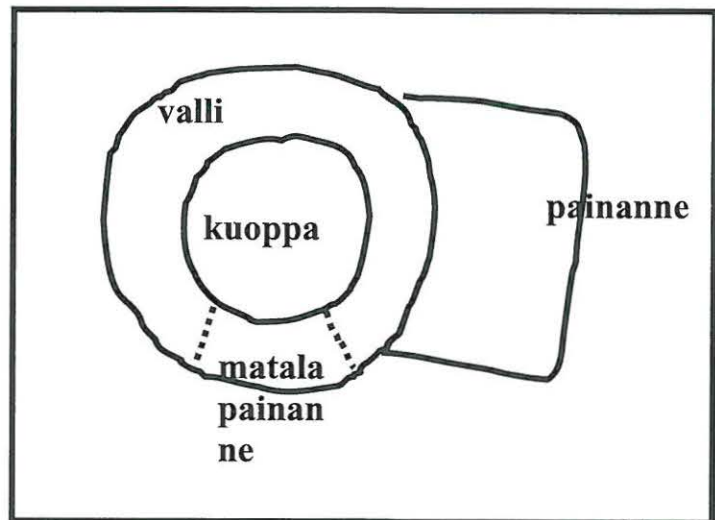
Kuva 2

Kuvat:

Kuvat 9 ja 10

KOHTEEN KUVAUS

Karhejärven koillisrannalla, metsäautotien länsipuolella, tiestä noin 10 metrin päässä on pieni hiilimiilu. Miilu on kokonaishalkaisijaltaan noin 3.5 metriä. Sen keskuskuopan halkaisija on reilu metri ja syvyys noin 30 cm. Painannetta ympäröi matala valli, jossa on itäosassa matalampi painanne. Miilun pohjoispuolella on suorakaiteen muotoinen, noin 3 x 1.5 metrin laajuinen matala painanne. Koepistossa turpeen alta miilusta paljastui hiiltä. Miilun ympäristö on mustikkatyyppin kuusikkokangasta.

Kuva 9. Luonnospöörros Karhejärven koillispuolen hiilimiilusta.

Kuva 10. Karhejärven koillispuolen pieni hiilimiilu.

V.4 KITARINJÄRVI S

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	Valmistuspaikka
Tyypin tarkenne:	Hiilimiiluja
Ajoitus:	Historiallinen
Ehdotus rauhoitusluokaksi:	II
Lukumäärä:	12
Peruskartta:	2124 05 KYRÖNLAHTI
Merkitty peruskartalle:	Ei ole
Koordinaatit:	x = 6851900, y = 3313850 z = noin 122 m mpy
Koordinaattiselite:	Kohteen keskeltä
Maastomerkintä:	Ei ole merkitty
Pinta-ala:	Ks. luonnospöirros
Ehdotus suoja-alueeksi:	Viisi metriä kohteesta joka suuntaan
Etäisyystieto:	Noin 1.9 km Karhejärven ylittävältä sillalta itään

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Karhe
Tila:	932-407-3-20 KOTIMAA
Omistaja:	Ollila, Hannu ja Pappinen-Olli, Kirsti Ollilantie 34, 39310 Viljakkala

INVENTOINTI 2004

Aika:	23.6.2005
Karttaotteet:	Kuva 11
Kuvat:	Kuvat 12 ja 13

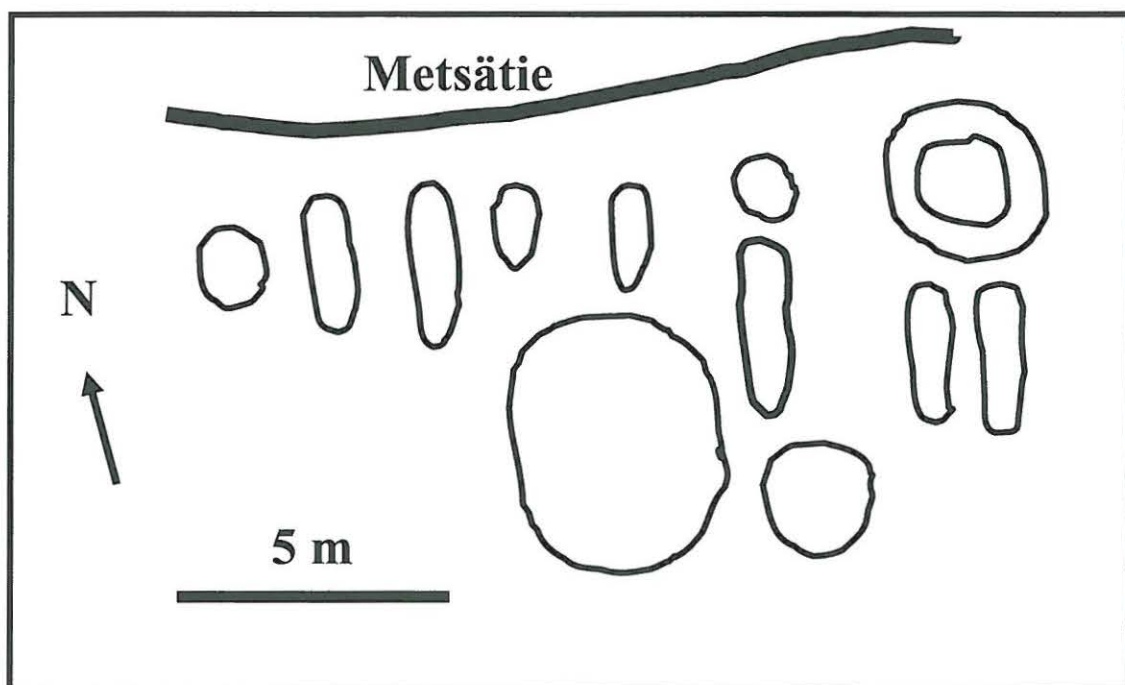
KOHTEEN KUVAUS

Kitarinjärven etelärannasta noin kolmensadan metrin päässä mustikkatyypin kuusikkokankaalla on kaksitoista ilmeisesti hiilien tekoon liittyvää kuoppaa eli hiilimiilua. Niistä ainoastaan yhdessä on valli (luonnospöirroksessa ylhäällä oikealla), muut ovat vallittomia kuoppia. Suurin kuopista on halkaisijaltaan noin 5 metriä ja syvyydeltään noin 90 cm ja pienin on halkaisijaltaan noin metrin ja syvyydeltään noin 20 cm.

Kitarinjärven koillispuolella Säkinöjan tilalla (ks. kuva 11) on yhä jäljellä vuonna 1779 rakennettu hirsinen paja. On mahdollista, että Kitarinjärven lähistön hiilimiiluissa on tehty hiiliä myös sen tarpeisiin.

Kuva 11. Hiilimiilujen sijainti Kitarinjärven länsi- ja eteläpuolella.

Kuva 12. Luonnospiirros Kitarinjärven eteläpuolen hiilimiiluista.

Kuva 13. Kitarinjärven eteläpuolen hiilimiiluja.

V.5 KITARINJÄRVI W

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	Valmistuspaikka
Tyyppin tarkenne:	Hiilimiiluja
Ajoitus:	Historiallinen
Ehdotus rauhoitusluokaksi:	II
Lukumäärä:	6
Peruskartta:	2124 05 KYRÖNLAHTI
Merkitty peruskartalle:	Ei ole
Koordinaatit:	x = 6852507, y = 3313170
	z = noin 115 m mpy
Koordinaattiselite:	Kohteen keskeltä
Maastomerkintä:	Ei ole merkitty
Pinta-ala:	Ks. luonnospöytä
Ehdotus suoja-alueeksi:	Viisi metriä kohteesta joka suuntaan
Etäisyystieto:	Noin 1.4 km Karhejärven ylittävästä sillasta koilliseen

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Karhe
Tila:	932-407-2-38 SOUKKO
Omistaja:	Soukko, Juha
	Kyrönlahdentie 819 A, 39340 Karhe

INVENTOINTI 2004

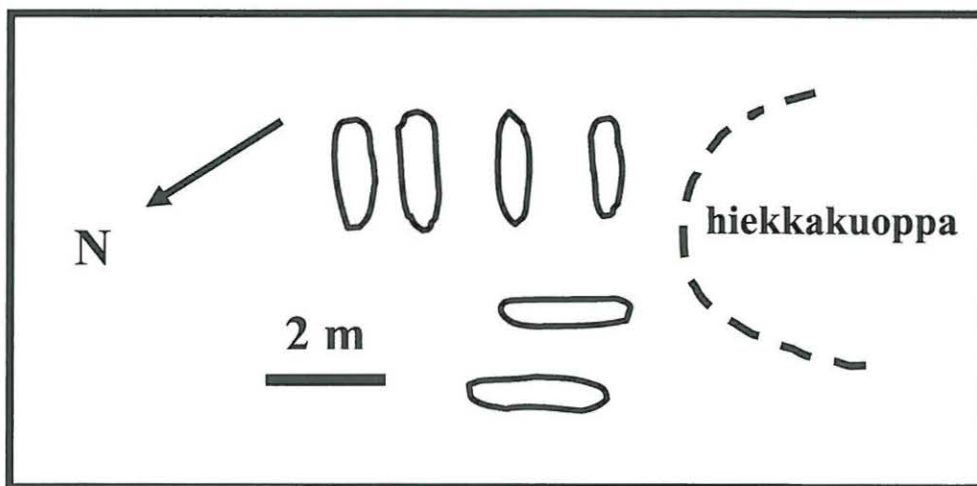
Aika: 23.6.2005
Karttaotteet: Kuva 11
Kuvat: Kuva 14 ja 15

KOHTTEEN KUVAUS

Noin 100 metrin päässä Kitarinjärvestä on kuusi pitkänomaista hiilentekokuoppaa. Kuopat ovat reilun kahden metrin pituisia, 70-80 cm leveitä ja syvyydeltään noin 30 cm. Ne sijaitsevat Kitarinjärvelle johtavan metsäautotien pohjoispuolella aivan hiekkakuopan lähistöllä. Koepistosta tuli heti turpeen alta esiin hiiliä. Hiilimiilujen ympäristö on mustikkatyypin kuusikkokangasta.

Kuva 14. Kitarinjärven länsipuolen hiilimiiluja.

Kuva 15. Luonnospiirros Kitarinjärven länsipuolisista hiilimiiluista.

V.6 NOKALA NW

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:
Tyypin tarkenne:
Ajoitus:
Ehdotus rauhoitusluokaksi:
Lukumäärä:
Peruskartta:
Merkitty peruskartalle:
Koordinaatit:

Koordinaattiselite:
Maastomerkintä:
Pinta-ala:
Ehdotus suoja-alueeksi:
Etäisyystieto:

Työpaikat
Pyyntikuoppa?
Esihistoriallinen

II

1

2124 05 *Kyrönlahti*

Ei ole

$x = 6850051, y = 3312393$

$z =$ noin 117 m mpy

Kohteen kohdalta

Ei ole merkitty

Pistemäinen kohde

Viisi metriä kohteesta joka suuntaan

Noin 2 km Karhejärven ylittävästä sillasta etelään.

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:
Tila:
Omistaja:

Karhe

932-423-15-12 MÄNNISTÖ

Isotalo, Mikko

Korpilahdentie 330, 39340 Karhe

INVENTOINTI 2004

Aika:
Karttaotteet:
Kuvat:

21.6.2005

Kuva 16

Kuva 17

KOHTEEN KUVAUS

Karhejärven länsipuolella, järvestä noin 200 metrin päässä harjulla, rantaan johtavan tien länsipuolella, tiestä noin 2 metrin päässä on todennäköinen pyyntikuoppa. Kuopan laajuus on noin 4 x 3 metriä ja syvyys noin 30 cm. Koepistossa kuopasta paljastui podsolimaannos. Ympäristö on mänty-kuusi-rauduskoivu-sekametsää.

Kuva 16. Nokala NW:n mahdollinen pyyntikuoppa.

Kuva 17. Mahdollinen pyyntikuoppa Nokalan luoteispuolella.

V.7 PAHANIEMI (vanhoissa kartoissa Rahaniemi)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	Löytöpaikka
Tyyppin tarkenne:	Irtolöytöpaikka
Ajoitus:	Kivikautinen / historiallinen
Ehdotus rauhoitusluokaksi:	II
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2124 05 KYRÖNLAHTI
Merkitty peruskartalle:	Ei ole
Koordinaatit:	x = 6850080, y = 3314020 z = noin 110 m mpy
Koordinaattiselite:	Kohteen keskeltä
Maastomerkintä:	Ei ole merkitty
Pinta-ala:	Noin hehtaari
Ehdotus suoja-alueeksi:	-
Etäisyystieto:	Noin 2.8 km Karhejärven ylittävästä sillasta kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:	Karhe
Tilat ja omistajat:	932-407-4-73 TUULINIEMI 932-407-4-90 TUULINIEMI I 932-407-4-90 TUULINIEMI II Kaikkien em. omistaja Erkkilä, Kauko Teivaalantie 43 D 14, Tampere 932-407-4-110 SUVIKALLIO Laurila, Ritva

Karjula 2, 34300 Kuru
932-407-4-148 VALKAMA
Kaitala, Reijo
Haikarankatu 15 C 21, Tampere

INVENTOINTI 2004

Aika: 18.7.2005
Karttaotteet: Kuva 18
Kuvat: Kuvat 19-20

KOHTTEEN KUVAUS

Jarmo Erkkilä on aikoinaan toimittanut kaksi kivenkappaletta Museovirastoon, ja niistä toinen osoittautui kivistä kirveen teelmäksi. Toinen oli pelkkä luonnonkiven kappale. Kirveen teelmä oli löytynyt perheen kesämökkitontilta Pahaniemen kärjestä. Alueelta on myöskin myöhemmin löydetty vanha kolikko (kuvat 19 ja 20). Kolikko on perheellä tallessa ja sain kuvata sen. Kolikkoa on hangattu jollain karhealla ja sen pinta on pahasti naarmuuntunut. Kolikon halkaisija on 45 mm ja paksuus 3 mm. Toisella puolella erottuu heikosti kaksoiskotka. Kuriositeettina voisi mainita, että vanhoissa kartoissa niemen nimi on Rahaniemi ja viereisen vesialueen Rahaniemenselkä.

Tein mökin pihaan kolme koekuoppaa, mutta niistä ilmeni, että alueen maaperä on pahasti myllätty kesämökkirakentamisen yhteydessä ja selvää kerrosjärjestystä ei maannoksessa enää ollut näkyvissä. Alue on suurimmaksi osaksi nurmikkoa, eikä mitään maan päälle näkyviä rakenteita ollut näkyvissä.

Kuva 18. Pahaniemen löytöalue.

Kuva 19. Pahaniemestä löytynyt kolikko.

Kuva 20. Pahaniemestä löytyneen kolikon toinen puoli.

V.8 RANTALANVUORI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	Valmistuspaikka
Tyypin tarkenne:	Hiilimiilu
Ajoitus:	Historiallinen
Ehdotus rauhoitusluokaksi:	II
Lukumäärä:	6
Peruskartta:	2124 05 KYRÖNLAHTI
Merkitty peruskartalle:	Ei ole
Koordinaatit:	x = 6847700, y = 3313850 z = noin 117 m mpy
Koordinaattiselite:	Kohteen keskeltä
Maastomerkintä:	Ei ole merkitty
Pinta-ala:	Pistemäinen kohde
Ehdotus suoja-alueeksi:	Viisi metriä kohteesta joka suuntaan
Etäisyystieto:	Noin 4.4 km Karhejärven ylittävästä sillasta eteläkaakkoon

OMISTAJATIEDOT

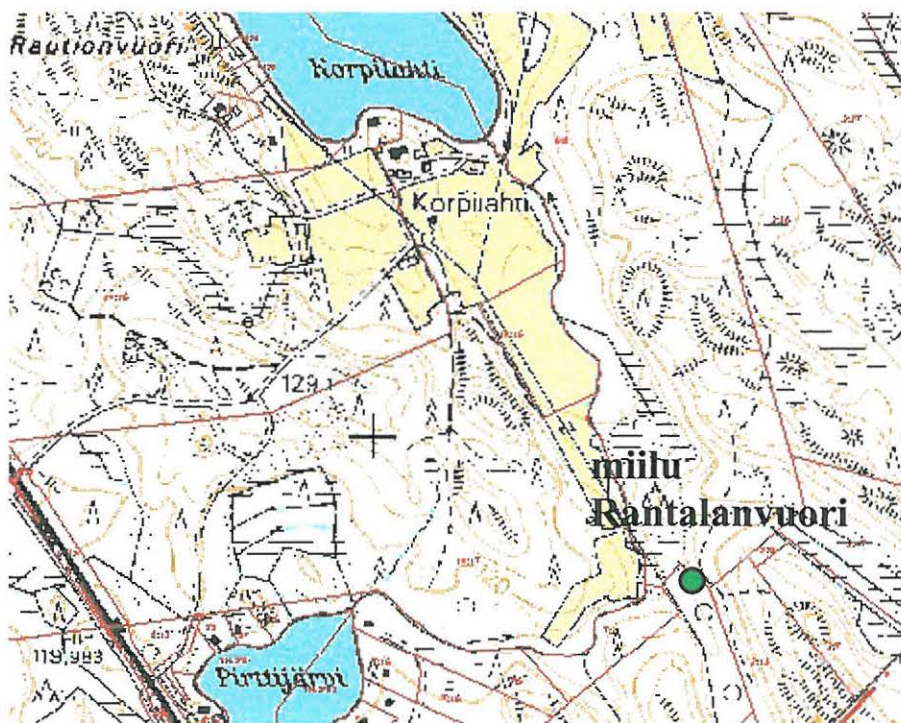
Alue tai rekisterikylä:	Karhe
Tila:	932-415-2-41 PÄIVÄRINNE
Omistaja:	Alakomi, Pasi 36360 Komi

INVENTOINTI 2004

Aika:	18.7.2005
Karttaotteet:	Kuva 21
Kuvat:	Kuva 22

KOHTEEN KUVAUS

Hiilimiilu on noin 6 x 4 metrin suuruinen ja noin 60 cm syvä valliton kuoppa. Koepistossa heti humuksen alta paljastui hiiltä. Hiilimiilun ympäristö on mustikkatyypin kuusikkoa.

Kuva 20. Hiilimiilu Rantalanvuorella.

Kuva 21. Hiilimiilu Rantalanvuorella.

V.9 OLLINVUORI

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:

Tyyppin tarkenne:

Ajoitus:

Ehdotus rauhoitusluokaksi:

Lukumäärä:

Peruskartta:

Merkitty peruskartalle:

Koordinaatit:

Koordinaattiselite:

Maastomerkintä:

Pinta-ala:

Ehdotus suoja-alueeksi:

Etäisyystieto:

Kulttipaikka?

Seita / pyhityspaikka?

Historiallinen

II

1

2124 05 KYRÖNLAHTI

Ei ole

x = 6853050, y = 3314775

z = noin 145 m mpy

Kohteen keskeltä

Ei ole merkitty

-

-

Noin 1.5 km Karhejärven ylittävästä sillasta itäkoilliseen

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:

Tila:

Omistaja:

Karhe

932-407-1-112 ALA-JASKARA

Ala-Jaskara, Esko ja Marjatta

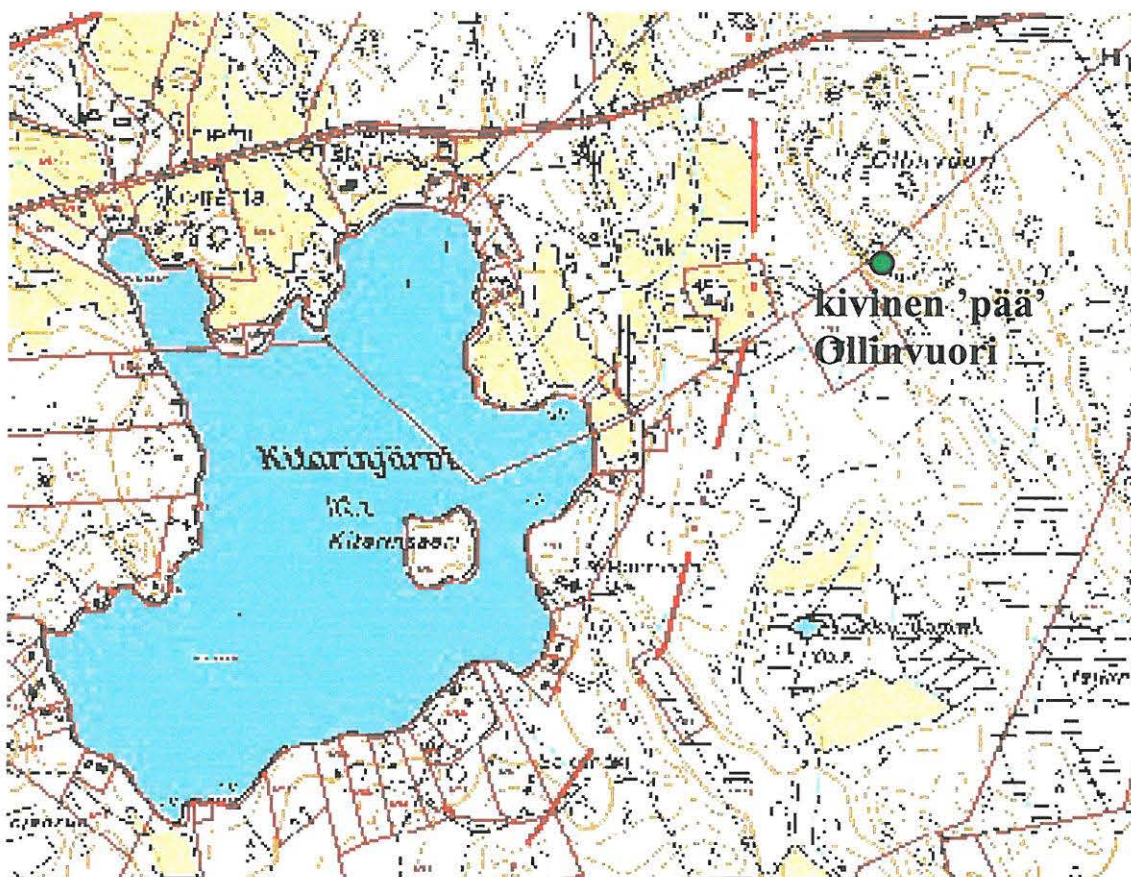
Jaskarantie 216, 39340 Karhe

INVENTOINTI 2004

Aika: 18.7.2005
Karttaotteet: Kuva 23
Kuvat: Kuva 24

KOHTEEN KUVAUS

Kohteen ilmoitti minulle Säkinöjan tilalla asuva Esko Lammi. Hän oli kuullut vanhalta tädiltään, että Karhejärven ympäristön korkeimmalla paikalla, Ollinvuorella olisi vanha pyhityspaikka ja että tämä paikka olisi jossain länsirinteessä oleva suuri, muutaman metrin halkaisijaltaan oleva laakea kivi tai kallioalue. Etsin Ollinvuoren länsirinteeltä tuollaista paikkaa sitä kuitenkin löytämättä. Sen sijaan löysin rinteän yläosasta noin 1.5 metriä korkean kivilohkareen, jossa on ihmisen kasvojen piirteet (kuva 24 ja etusivun kuva). Kivessä on näkyvissä ikään kuin nenä, silmä / silmäluomi ja korven ulkokaari. Todennäköisesti piirteet ovat luonnon muovaamat, mutta on mahdollista, että ihminen on parannellut niitä. Kivellä voi olla jotain tekemistä vanhan pyhityspaikan kanssa tai sitten se on vain luonnon muovaama kuriositeetti.

Kuva 23. Ollinvuoren kivisen 'pään' sijainti.

Kuva 24. Ollinvuoren kivinen 'pää'. Etusivulla kuva ilman viivoja.

V.10 NOPAN TILA

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	Kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	Latomus
Ajoitus:	Esihistoriallinen
Ehdotus rauhoitusluokaksi:	II
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2124 02 VILJAKKALA
Merkitty peruskartalle:	Ei ole
Koordinaatit:	x = 6853215, y = 3310965 z = noin 115 m mpy
Koordinaattiselite:	Kohteen keskeltä
Maastomerkintä:	Ei ole merkitty
Pinta-ala:	n. 35 x 15 m
Ehdotus suoja-alueeksi:	Viisi metriä kivikosta joka suuntaan
Etäisyystieto:	Noin 1.2 km Karhejärven ylittävästä sillasta luoteeseen

Kuva 25. Nopan tilan kivikon sijainti.

OMISTAJATIEDOT

Alue tai rekisterikylä:

Karhe

Tila:

932-409-2-58 NOPPA

Omistaja:

Mäntyniemi Teuvo Olavi

Mäntyniementie 44, 39340 Karhe

INVENTOINTI 2004

Aika:

12.10.2005

Karttaotteet:

Kuva 25

Kuvat:

Kuvat 26-30

KOHTEEN KUVAUS

Nopan tila sijaitsee Karhejärven luoteispuolella. Nopan tilan läheisiltä Kanervan ja Perkiön tiloilta on vanhoja kiviesinelöytöjä, siksi lähdin tarkistamaan myös Nopan tilan alueita. Lisäksi tilan isäntä kertoi, että tilalta on löydetty aikoinaan vanha kolikko, joka kuulemma on sittemmin joutunut hukkaan. Lisäksi kaivuutöissä on alueelta tullut esiin nokista maata. Tilan päärakennuksen läheisiä pelloja ei oltu kynnetty, mutta osa oli karhittu ja näin ollen ne pystyttiin inventoimaan. Niiltä ei

löytynyt mitään muinaiseen asutukseen viittaavaa. Tilan päärakennuksesta etelään on kuitenkin kaunis mäki, jonka päällä on hyvin mielenkiintoisen näköinen kivikko. Isännän mukaan kivikkoon on tuotu pelloilta kiviä. Kävin kuitenkin tarkistamassa kivikon ja tein siihen lapiolla neljä koepistoa ja kääntelin joitain kiviä. Koepistoista paljastui kiviä ja sekoittunutta hiekkaa. Kahdessa koepistossa tuli esiin lievästi nokista hiekkaa. Kiviä käännellessä niiden alta paljastui lisää kiviä. Mitään löytöjä ei tullut esiin. Ikävä kyllä laitumella olleiden mullikoiden ylenpalttinen kiinnostus allekirjoittanutta kohtaan esti kohteen tarkemman tutkimisen. Tilalla ei ollut myöskään ketään kotona, joten ei voitu pyytää apua mullikoiden häätämisessä.

Osa kivikon kivistä on varmastikin pelloilta tuotuja, mutta muuten kohde toi mieleen polttokenttäkalmiston. Kohde on noin 35 metriä pitkä ja 15 metriä leveä. Suurimmat kivet ovat jopa noin metrisiä halkaisijaltaan ja vaikuttavat 'irtonaisilta' ja mahdollisesti juuri lähipelloilta paikalle siirretyiltä. Isojen kivien alla on kuitenkin selvästi pienempiä, halkaisijaltaan 10-30 senttisiä kiviä, joiden seassa on runsaasti maata. Lisäksi kivikon eteläpäässä oli ikään kuin erillinen, pieni, noin 15-20 cm korkea ja noin 1.5 x 1 metrin suuruinen latomus (kuvat 29 ja 30). Alueen luonteen selvittämiseksi tarvittaisiin lisätutkimuksia.

Kuva 26. Nopan tilan kivikko pohjoisesta, päärakennuksesta päin kuvattuna.

Kuva 27. Nopan tilan kivikko luoteesta kuvattuna.

Kuva 28. Nopan tilan kivikko lännestä päin kuvattuna.

Kuva 29. Kivikon eteläpäässä oleva erillinen matala, maansekainen latomus.

Kuva 30. Kivikon eteläpäässä oleva erillinen matala, maansekainen latomus.

V.11 SOUKKO

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	Löytöpaikka / asuinpaikka?
Tyyppin tarkenne:	Irtolöytöpaikka / asuinpaikka?
Ajoitus:	Kivikautinen
Ehdotus rauhoitusluokaksi:	II
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	2124 05 KYRÖNLAHTI
Merkitty peruskartalle:	Ei ole
Koordinaatit:	x = 6851790, y = 3312325 z = noin 120-122 m mpy
Koordinaattiselite:	Kohteen keskeltä
Maastomerkintä:	Ei ole merkitty
Pinta-ala:	50 x 50 m
Ehdotus suoja-alueeksi:	Kymmenen metriä löytöalueesta joka suuntaan
Etäisyystieto:	Noin 450 m Karhejärven ylittävästä sillasta kaakkoon

OMISTAJATIEDOT

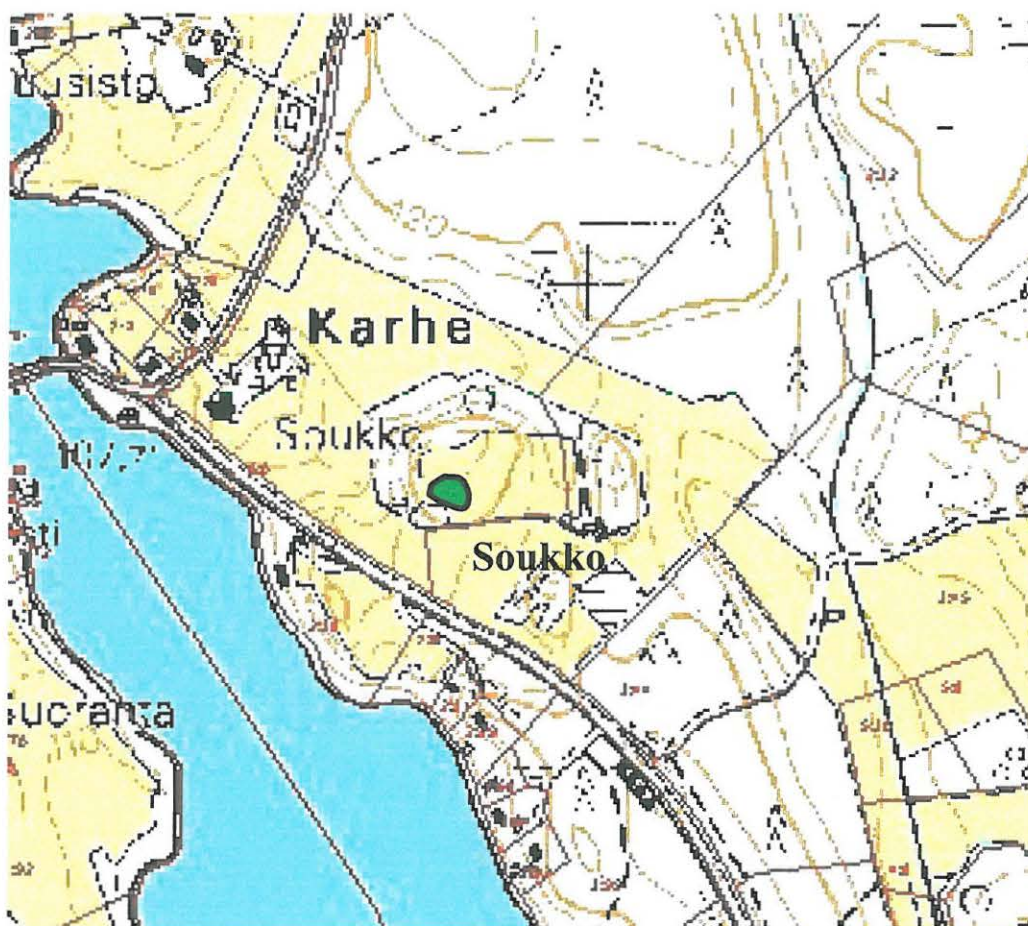
Alue tai rekisterikylä:	Karhe
Tila:	932-407-2-38 SOUKKO
Omistaja:	Soukko, Juha Kyrönlahdentie 819a as. 1, 39340 KARHE

INVENTOINTI 2004

Aika:	12.10.2005
Karttaotteet:	Kuva 31
Kuvat:	Kuvat 32-33

KOHTEEN KUVAUS

Soukon tilalta on kauan sitten löydetty kiviesine ja siksi halusin tarkistaa tilan pellot. Tilan rakennusten kaakkoispuolelta, pienen metsäisen kumpareen lounaisrinteestä löytyi pieneltä, noin 50 x 50 metrin alueelta muutamia kvartsi-iskoksia ja yksi kvartsikaavin. Tein alueelle lapiolla muutamia koepistoja, mutta niistä ei paljastunut mitään esihistorialliseen viittaavaa, esimerkiksi värjäytynyttä maata tai hiiltä. Alueelta ei myöskään löytynyt kvartsien lisäksi muita löytöjä. Löytöalue sijaitsee noin 120-122 metriä merenpinnan yläpuolella, joten se voi olla mesoliittisen kivikauden aikainen. Alue on topografialtaan sopiva kivikautiseksi asuinpaikaksi. Kumpareen rinne laskee loivasti ja tasaisesti kohti Karhejärveä. Alueelta otettiin talteen yksi kulunut kvartsikaavin.

Kuva 31. Kvartsien löytöalue Soikon tilalla.

Kuva 32. Näkymä kvartsien löytöpaikalta kohti Karhejärveä.

Kuva 33. Kvartsien löytöpaikka Soukon tilalla. Kuvattu kaakosta.

VI YHTEENVETO

Kaava-alueella ei ole aiemmin tehty arkeologista inventointia. Nyt tehdyssä inventoinnissa löydettiin kaikkiaan kymmenen uutta kohdetta – kaksi historiallisen ajan kiuasta, neljä historiallista hiilimiilukohdetta, yksi mahdollinen esihistoriallinen pyyntikuoppa, kivikautinen löytöpaikka, mahdollinen rautakautinen kalmisto ja mahdollinen historiallisen ajan palvontapaikka.

VII LÄHTEET

Heikkilä, T. 2001. Suomalainen kulttuurimaisema. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Nironen, M. 1997. Proterotsooiset orogeeniset syväkivet – vuorijonon muodostuksen hornankattila. Teoksessa: Lehtinen, M., Nurmi, P. & Rämö, T. (toim.), Suomen kallioperä. 3000 vuosimiljoonaa. Suomen geologinen seura.

Pirjo Rautiainen

FM, biologi ja arkeologi Pirjo Rautiainen